

АКМЕСИНЕРГЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Резюме

У статті проаналізовано акмесинергетичні засади прогнозування розвитку професійної компетентності фахівців соціономічного профілю. Виокремлені важливі професійні компетенції, що сприятимуть наданню фахівцями соціономічних професій якісної кваліфікованої допомоги людям, які цього дуже потребують. Це: комунікабельність, креативність, відповідальність, аналітичність мислення, емпатійність, лідерські якості, уміння розв'язувати стратегічні й тактичні задачі, наполегливість, антиципаційність. В особистому та професійному житті дуже важливою є здатність передбачати наслідки своїх вчинків, займатися особистісно-професійним самопрогнозуванням із подальшою самореалізацією.

Метою статті є визначити та проаналізувати акмесинергетичні засади прогнозування розвитку професійної компетентності фахівців соціономічного профілю. **Методи дослідження:** аналіз і синтез, порівняння та узагальнення, дедукція та наукова індукція, абстрагування та моделювання. **Результати:** Проаналізовано новітні методологічні підходи і принцип, які складають теоретичну підставу дослідження. Серед методологічних підходів визначено комплексний, системний, суб'єктний, діяльнісний, культурологічний, особистісний, синергетичний, акмеологічний. Акцентовано увагу на важливості акмесинергетичного підходу, який сформувався у межах фундаментальної акмеології (зокрема, її складової – синергетичної акмеології). Проаналізовано низку методологічних принципів, а саме: системно-структурного, детермінізму, розвитку, гуманізму, суб'єктності, життєдіяльності, вершинності, інваріантності.

Розглянуто співвідношення професіоналізму фахівця соціономічного профілю та його професійної компетентності, стадії розвитку цієї компетентності. Проаналізовано структуру акмесинергетичного самовдосконалення (саморозвиток), що передбачає чотири процеси: самовизначення, самопрогнозування, самопідготовку та самореалізацію. Детально проаналізовано сутність прогнозування (акмеф'ючерингу) та еволюцію поняття «адаптивний акмеф'ючеринг»: акмеф'ючеринг, абілітаційний акмеф'ючеринг, синергетичний професійний акмеф'ючеринг, адаптивний акмеф'ючеринг. **Дискусія:** Процес професійного саморозвитку/самовдосконалення фахівця соціономічного профілю піддається впливові екстра-середовища та інтра-середовища. Сам процес професійного саморозвитку (самовдосконалення) відбувається в мезо-середовищі. У процесі прогнозування розвитку професійної компетентності фахівця соціономічного профілю доцільно здійснювати моделювання траєкторії такого розвитку та розробляти його авторську програму.

Ключові слова: акмесинергетичний підхід; акмеф'ючеринг; методологічні принципи; прогнозування; професійна компетентність; саморозвиток; самовдосконалення; фахівець соціономічного профілю.

Вступ. Наразі існує велика потреба у фахівцях, які в умовах ризиків та невизначеності можуть своєчасно та якісно реагувати на виклики сьогодення. І тут суттєву роль відіграють фахівці соціономічного профілю, професійна діяльність яких щільно пов'язана з людським оточенням. Це соціальні працівники і соціальні педагоги, педагогічні/науково-педагогічні працівники, управлінці в системі освіти (зокрема, в освітніх закладах різного рівня акредитації), психологи, лікарі та ін. Представники соціономічних професій для виконання різних функцій в межах своєї професійної діяльності мають володіти низкою високорозвинених компетенцій, серед яких найбільш важливими є: комунікабельність, креативність, відповідальність, аналітичність мислення, емпатійність, лідерські якості, уміння розв'язувати стратегічні й тактичні задачі, наполегливість, антиципаційність. В особистому та професійному житті дуже важливою є здатність передбачати наслідки своїх вчинків, займатися особистісно-професійним самопрогнозуванням із подальшою самореалізацією. Такі розвинені компетенції в структурі професійної компетентності сприятимуть наданню фахівцями соціономічних професій якісної кваліфікованої допомоги людям, які цього дуже потребують. Усе це визначило **актуальність** нашого дослідження.

Метою статті є визначити та проаналізувати акмесинергетичні засади прогнозування розвитку професійної компетентності фахівців соціономічного профілю.

Методи та методики дослідження. Для досягнення мети дослідження було застосовано комплекс теоретичних методів: аналіз і синтез, порівняння та узагальнення, дедукція та наукова індукція, абстрагування та моделювання.

Результати дослідження. Розвиток професійної компетентності сучасного фахівця в педагогічній та психологічній науці досліджується на засадах новітніх методологічних підходів і принципів.

Так, у наукових розвідках Сороки О. та Петришин Л. проаналізовано особливості формування й розвитку соціальної зрілості у майбутніх фахівців соціономічного профілю (соціальних педагогів, соціальних працівників, психологів, фахівців медичної галузі). Специфіка розвитку зазначеної зрілості в рамках формальної та неформальної освіти передбачає поетапність, послідовність і можливість залучення здобувачів освіти до різноманітних видів діяльності у навчальний і позанавчальний час (Сорока & Петришин, 2024).

Особливості розвитку майбутніх фахівців соціономічного профілю як професіоналів розкриває Іскерський І. (Іскерський, 2024). Науковець акцентує увагу на сутності поняття «фахівець соціономічного профілю». Він аналізує професійну компетентність фахівців – представників соціономічних професій.

Бережний В. у складі структури професійної компетентності фахівця соціономічного профілю виокремлює 5 компонентів: діяльнісний, соціальний, комунікативний, емоційний, акмеологічний. Науковець наголошує на важливості врахування потреби в самореалізації, як надзвичайно важливої у складі акмеологічного компонента, та розвиненості проектних умінь (діяльнісний компонент) (Бережний, 2021: 40).

У статті Томаржевської І. та Хартман О. ґрунтовно проаналізовані теоретичні аспекти вирішення проблеми професійно-особистісного розвитку фахівця як представника професій соціономічного профілю (Томаржевська & Хартман, 2016).

Кузан Г. відзначає, що соціальні працівники, соціальні педагоги, психологи, педагоги, медичні працівники надають психологічну, соціально-педагогічну, правову, медичну допомогу, займаються навчанням і вихованням. У таких фахівців розвинені загальні здібності: здатність до навчання та перенавчання, загальні розумові здібності, здатність до праці, позитивне сприйняття світу, прагнення організувати діяльність інших, бажання турбуватися про життя та безпеку людей, встановлювати конструктивні взаємини. Науковиця зазначає, що «для фахівців соціономічних професій важливо не лише мати систему знань, умінь і навичок, а й постійно прагнути до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення задля зрілості самосвідомості, розвитку творчого потенціалу і підвищення професійної компетентності» (Кузан, 2018: 70).

Наход С. пропонує таку дефініцію фахівця соціономічної професії – «... це спеціаліст, що займається виконанням професійних завдань, пов'язаних із соціальними стосунками в суспільстві, зміст яких зосереджено на їх регуляції та розвитку, а також дослідженні соціальних тенденцій, закономірностей форм традицій та культури» (Наход, 2018: 132).

Пришляк О. зазначає, що фахівці соціономічних професій надають соціальні послуги тим, хто цього потребує, з урахуванням їх індивідуальних особливостей (Пришляк, 2021: 223).

Розглядаючи методологічні стратегії дослідження професіоналізму освітянських кадрів, Гузій Н. розкриває евристичні можливості сучасних методологічних підходів дослідження педагогічного професіоналізму. Науковиця виділяє 3 групи методологічних підходів: загальнонаукові (системний, синергетичний, історико-цивілізаційний), конкретнонаукові, діяльнісно-орієнтовані (діяльнісний, праксеологічний, гуманістичний, антропологічний, культурологічний, аксіологічний, суб'єктний (індивідуально-творчий)) та професійно-орієнтовані (професіографічний, акмеологічний) (Гузій, 2017).

Звертаючись до теми нашого дослідження зазначимо, що його теоретичну підставу складають такі методологічні підходи: комплексний, системний, суб'єктний, діяльнісний, культурологічний, особистісний, синергетичний, акмеологічний. Найбільш важливим, на нашу думку, є акмесинергетичний підхід, який сформувався у межах фундаментальної акмеології (зокрема, її складової – синергетичної акмеології).

Виділимо *методологічні принципи* прогнозування розвитку професійної компетентності фахівця соціономічного профілю – *загальні та конкретні*. У групі загальнометодологічних принципів відзначимо системно-структурний, розвитку, детермінізму, гуманізму.

Методологічні принципи, що складають акмесинергетичні засади прогнозування розвитку професійної компетентності фахівців соціономічного профілю, є, водночас, і загальними, що входять до людинознавчих наук, і специфічними з власним акмесинергетичним змістом.

Провідним методологічним принципом є *системно-структурний принцип*, який передбачає наявність психолого-акмеологічної системи професіоналізму. До цієї системи входять: суб'єкт діяльності, який може бути як об'єктом самовпливу, так і об'єктом зовнішнього впливу; цілі самопросування (стратегічні і локальні); засоби самопросування, саморозвитку; акмеологічні умови та фактори, які є єдиними ланцюжками в системі взаємодії.

Наступним основоположним методологічним принципом є *принцип детермінізму*. Його сутність полягає в тому, що системотвірним фактором або рушійною силою розвитку є сама особистість, а механізмом розвитку – саморегуляція, самоорганізація/самореорганізація (на відміну від суто зовнішньої регуляції процесу розвитку. Слід зазначити, що процес саморозвитку/самовдосконалення особистості має подвійну детермінацію: внутрішню (розкриття потенціалу) і зовнішню (усвідомлювані і прийняті зовнішні впливи).

Наступним методологічним принципом є *принцип розвитку*, який передбачає таке. Розвиток розуміється як вдосконалення, руху до зрілості, до оптимального вищого рівня; «руху за висхідною». Розвиток має суб'єктний характер. Він розглядається в контексті життєвого шляху та діяльності особистості. Послідовні стадії розвитку аналізуються, а далі вивчається наявна стадія через зіставленні з ідеалом, з перспективою.

Принцип гуманізму спрямований на підтримку особистості шляхом: визнання її якості як суб'єкта та її здатності самостійно вирішувати життєві протиріччя; «розкріпачення», актуалізації її інтелектуальних можливостей, усвідомлення нею способів, володіння якими уможлиблює оптимальне вирішення суперечності, моделювання ситуацій, в яких особистість піднімається на новий рівень розкриття своїх можливостей.

Групу конкретно-методологічних принципів складають принципи суб'єкта діяльності, життєдіяльності, принцип потенційного й актуального, імпліцитного й експліцитного, зворотного зв'язку.

На основі *принципу суб'єктності* розкриваються шляхи найбільш повного самовираження в професії, яка задовольняє саму особистість. Це, з одного боку, є умовою творчості, а з іншої – дає можливість їй забезпечувати найвищу соціальну, професійну ефективність діяльності фахівця соціономічного профілю.

Серед акмеологічних принципів центральними постають *принцип життєдіяльності*, теорія життєвого шляху, біографічний підхід, *принцип особистості* як суб'єкта життя. Він означає оволодіння особистістю умовами свого життя, створення нею вторинних умов життя шляхом побудови особливих життєвих опор, життєвих відносин і позицій.

Принцип життєдіяльності уможлиблює розуміння сутності «акме» протягом усього життя. При цьому береться до уваги акмеологічна зрілість. Розробляється стратегія життя особистості.

Оскільки максимальна досконалість є вершиною в розвитку зрілості, наголосимо на важливості *принципу вершинності*.

Доцільним у розрізі нашого дослідження є *принцип інваріантності*. Його сутність складають стійкі закономірності, властивості, якості та характеристики у прогресивному розвитку професіоналізму особистості фахівця соціономічного профілю.

Розглянуті методологічні принципи визначають методологічний простір дослідження, його специфіку та орієнтацію. Вони уможливають акмесинергетичну специфіку фахівця соціономічного профілю, характерною особливістю якого є динамічність розвитку, постійне самовдосконалювання, що спрямоване на досягнення найвищого рівня.

У нашій статті йдеться про розвиток професійної компетентності. Тому наведемо дефініції понять «професіоналізм» і «професійна компетентність».

Фахівець соціономічного профілю – це зріла людина, вік якої характеризується як акмеологічний, тобто це вік вершини зрілості, професіоналізму та продуктивної творчої діяльності. Акмеологічна зрілість тісно пов'язана з розвитком у людини здатності стати суб'єктом ухвалення самостійних рішень, які обумовлюють шлях до створення програм саморозвитку/самовдосконалення та подальшої самореалізації. Така зрілість пов'язана зі здатністю до продуктивності у професійній діяльності та й взагалі у життєдіяльності людини. Професіоналізм – це здатність людини систематично, результативно та надійно виконувати професійну діяльність на високому рівні в найрізноманітніших ситуаціях.

Як ми вже зазначали у попередніх наукових розвідках, «Професіоналізм фахівця соціономічного профілю полягає у високому рівні розвитку професійної компетентності, індивідуальних якостей та властивостей особистості (серед них чільне місце посідають акмеологічні інваріанти), які дають змогу продуктивно працювати в системі «людина-людина» (Гладкова В., 2019).

Дуже близькою до реального професіоналізму є професійна компетентність як індивідуальна характеристика ступеню відповідності вимогам професії. Поняття «професіоналізм» і «компетентність» не є тотожними. Будучи частиною професіоналізму, компетентність водночас обумовлює його самого, а також співвідноситься з ним як категорія можливості та дійсності. Компетентність конкретної людини вужча за її професіоналізм.

Компетентність є діяльним виявом можливостей особистості, проте не є стабільним особистісним атрибутом. Навпаки, компетентність – це надзвичайно динамічне утворення, що є результатом діяльного вдосконалення, безперервним процесом розвитку професіоналізму особистості. Серед різновидів професійної компетентності (соціальна, методична, дослідницька та ін.) слід виділити як ключову акмеологічну компетентність. *Акмеологічна компетентність* являє собою інтегральну здатність фахівця вибудовувати свій поступальний розвиток/саморозвиток у різних сферах діяльності особливо в умовах постійного ускладнення задач, ризику та невизначеності.

У ході професійного розвитку/саморозвитку та вдосконалення/самовдосконалення фахівця соціономічного профілю змінюється його компетентність. Акмесинергетичний саморозвиток/самовдосконалювання такого фахівця у своїй структурі містить низку стадій:

- неусвідомлювана потреба у саморозвиткові/самовдосконалюванні (наявність ще неусвідомленої внутрішньої конфліктної ситуації);
- усвідомлювана потреба у саморозвиткові/самовдосконалюванні (розуміння наявності внутрішньої конфліктної ситуації);
- переростання потреби саморозвитку/самовдосконалення у процесуальну мотивацію;
- цілепокладання;
- прогнозування;
- проєктування (розробка авторської системи саморозвитку/самовдосконалення);
- планування;
- покрокова реалізація запланованого;
- моніторинг поточних результатів;
- усвідомлення нової внутрішньої неузгодженості;
- реалізація процесу саморозвитку/самовдосконалювання на новому рівні.

Сучасний фахівець повинен прагнути самореалізуватися через самовиховання, саморозвиток, самовдосконалення, самокорекцію, самоорганізацію і самореорганізацію. Він невпинно прагне до свого *акме* в особистісному і професійному розвитку. Будучи синергетичним суб'єктом, сам творить себе як нову неповторну особистість. Проте аналіз наукових розробок у різних галузях людинознавчих наук свідчить про те, що проблемам самопрогнозування, саморозвитку, самопроєктування, самовиховання, самокоригування та самореалізації науковцями приділяється недостатньо уваги. Тому наразі з особливою гостротою постає вимога необхідності виконання додаткових досліджень стосовно питань саморозвитку та самовдосконалення фахівців різних галузей. Особливої уваги потребує акмеф'ючеринг як ефективний метод розробки авторської програми особистісно-професійного самовдосконалення (саморозвитку) сучасного фахівця.

Серед найважливіших компетенцій сучасного фахівця (в руслі нашого дослідження фахівця соціономічного профілю) виокремлюються професійна та особистісна компетентність, адекватність та мобільність, відповідальність, креативність, здатність виважено ризикувати, чесність, гуманність, прагнення самовдосконалення та самореалізації та ін. Його професійне самовдосконалення – це усвідомлений цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетентності та розвитку атрибутивних професійно значущих якостей.

У структурі акмесинергетичного самовдосконалення (саморозвитку) можна виділити процеси самовизначення, самопрогнозування, самопідготовки та самореалізацію.

Самовизначення фахівця як суб'єкта професійної діяльності містить самодіагностику, самоаналіз, на підставі результатів яких укладається аутохарактеристика.

Самопрогнозування складається із цілепокладання, антиципування можливих результатів та акмеф'ючеринга.

Самопідготовка є шляхом формування та подальшого розвитку атрибутивних особистісно-професійних якостей менеджера освіти. Самопідготовка здійснюється через самоосвіту та самовиховання.

Самореалізація є втіленням запланованого в життя. Дуже важливий процес – самореалізація – являє собою комбінацію самовираження, самоствердження та самокорегування.

Самовираження – це втілення ідеалу у формі різних цінностей для досягнення суб'єктом професійної діяльності власного акме. Проте повної самореалізації не буде без суспільного визнання досягнень суб'єкта, тобто його самоствердження, та внесення до перебігу зазначених процесів відповідних корективів (самокорегування).

Акмесинергетичне самовдосконалення доцільно здійснювати в межах відповідної технології, котра передбачає укладання індивідуальної акмеограми, авторської системи професійної діяльності як траєкторії індивідуального саморозвитку та реалізації запланованого. Допомогти фахівцеві на цьому шляху може акмесинергетичне забезпечення та акмеологічний супровід.

Акмеограма – документ, в якому визначено систему вимог, умов і факторів, що сприяють прогресивному розвитку професійної майстерності й особистості конкретного фахівця як суб'єкта професійної діяльності. На відміну від професіограми та психограми, вона завжди індивідуальна (рис. 1).

А К М Е О Г Р А М А

$$A = OA + CA - ПсПк$$

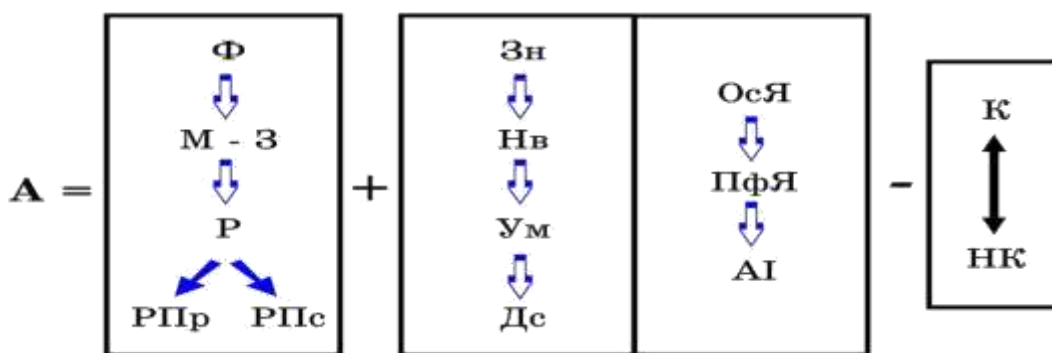

Рис. 1. Акмеограма фахівця

Розглянемо структуру акмеограми, до складу якої входять 3 блоки: *об'єктивні та суб'єктивні характеристики, а також психологічні протипоказання.*

Блок «Об'єктивні характеристики» містить функції (Ф), цілі (М) та завдання (З), а також результат (Р) (психологічний і прагматичний).

Блок «Суб'єктивні характеристики» складається з 2-х частин: *психічні утворення та суб'єктні якості.* Психічні утворення – це знання (З), уміння (У), навички (Н), досвід (Дс). Суб'єктні якості: *індивідуальні якості (ОсЯ), професійні якості (ПфЯ), рефлексивна культура (Рк), акмеологічні інваріанти (АІ).*

У блоці «Психологічні протипоказання» виділяються кориговані та некориговані протипоказання.

У структурі другої частини блоку «Суб'єктивні характеристики» виділяються атрибутивні властивості, якості та уміння професіонала, які забезпечують високу ефективність і стабільність професійної діяльності незалежно від середовища, в якому вона реалізується, впливу на її перебіг умов і чинників. Це акмеологічні інваріанти професіоналізму. Вони бувають загальними, спеціальними та одиничними.

Загальні акмеологічні інваріанти не залежать від специфіки діяльності і притаманні усім професіоналам (відповідальність, розвинена антиципація, високий рівень саморегуляції, уміння приймати ефективні рішення, висока креативність, сильна адекватна мотивація досягнення тощо). Спеціальні акмеологічні інваріанти відбивають зміст і вимоги професійної діяльності (для фахівця соціономічного профілю – це розвинена комунікабельність, проникливість, емпатійність, стресостійкість та ін.). У складі *одиничних акмеологічних інваріант можна виділити професійну*

мобільність, рефлексію, інтенційно-акмеологічну спрямованість, рішучість у прийнятті рішень, професійний оптимізм.

Більш детально проаналізуємо сутність прогнозування (акмеф'ючерингу). Розглянемо еволюцію поняття «адаптивний акмеф'ючеринг». Базове поняття «акмеф'ючеринг» означає прогресивний розвиток і саморозвиток, спрямований у майбутнє, щодо досягнення різного рівня «акме». Основним об'єктом *абілітаційного акмеф'ючерингу* є особистісні та професійні властивості, а метою – сформовані акмеологічні інваріанти. *Синергетичний професійний акмеф'ючеринг* ураховує особливості людини як відкритої системи, що невинно розвивається у професійній сфері. Самореалізуючись людина (фахівець соціономічного профілю), незважаючи на бар'єри та «катаболе», ефективно самореалізується, досягаючи майстерності. Такий вид *акмеф'ючерингу* складає підставу для розробки авторської програми професійного саморозвитку/самовдосконалення фахівця як професіонала. І зрештою *адаптивний акмеф'ючеринг* – це синергетичний професійний акмеф'ючеринг із широким спектром впливу особистості на оточуюче її професійне, соціальне, морально-етичне середовище або, навпаки – впливу зовнішніх і внутрішніх умов і чинників на особистість.

Дискусія. Процес професійного саморозвитку/самовдосконалення фахівця соціономічного профілю піддається впливові екстра-середовища та інтра-середовища, де діють відповідні чинники. Із боку макросередовища (екстра-середовища) здійснюється вплив на цей процес за допомогою зовнішніх чинників (умов і факторів), інтрасередовище містить внутрішні фактори (особистісні, суб'єктні якості), що сприяють чи перешкоджають цьому процесу. Ці якості можуть бути вродженими (генетичними) чи набутими.

Сам процес професійного саморозвитку (самовдосконалення) відбувається в мезо-середовищі, де діють інтегративні мезочинники: акмеологічні інваріанти, катаболічні фактори, а також чинники, що можуть пришвидшувати чи пригальмовувати цей процес. Зазначене середовище за своєю сутністю є акмесинергетичним.

У процесі прогнозування розвитку професійної компетентності фахівця соціономічного профілю доцільно здійснювати моделювання траєкторії такого розвитку. Беручи до уваги акмеологічні (одновершинну, багатoverшинну, макровершинну, інтенціонально-динамічну) та катаболічні (кризову, постійного низинного розвитку, трагічну, анастрофічну) теоретичні моделі розробляється прогностична розвинена модель акмесинергетичного саморозвитку.

Як базові теоретичні моделі рекомендуємо використовувати авторські моделі професійного саморозвитку/самовдосконалення: штиль, свіжий бриз, поривчастий вітер, попутний вітер, шторм (Гладкова, 2019). Беручи їх за основу слід розробляти індивідуальну акмесинергетичну модель професійного саморозвитку/самовдосконалення (розвитку професійної компетентності), приклад якої наведено на рис. 2.

Ця акмесинергетична модель, так саме як акмеограма, слугує підставою розробки авторської програми професійного саморозвитку/самовдосконалення (розвитку професійної компетентності фахівця соціономічного профілю).

Прагматичним результатом під час створення такої авторської програми є траєкторія особистісно-професійного розвитку, що націлена на якомога повнішу самореалізацію. Психологічним результатом є уміння прогнозування майбутнього з опорою на реальні підстави. В авторській програмі детально описуються окремі часові етапи зі зазначенням результатів досягнення «акме» (чи потрапляння до «кате»), а також чинників, які спричинюють досягнення цих результатів.

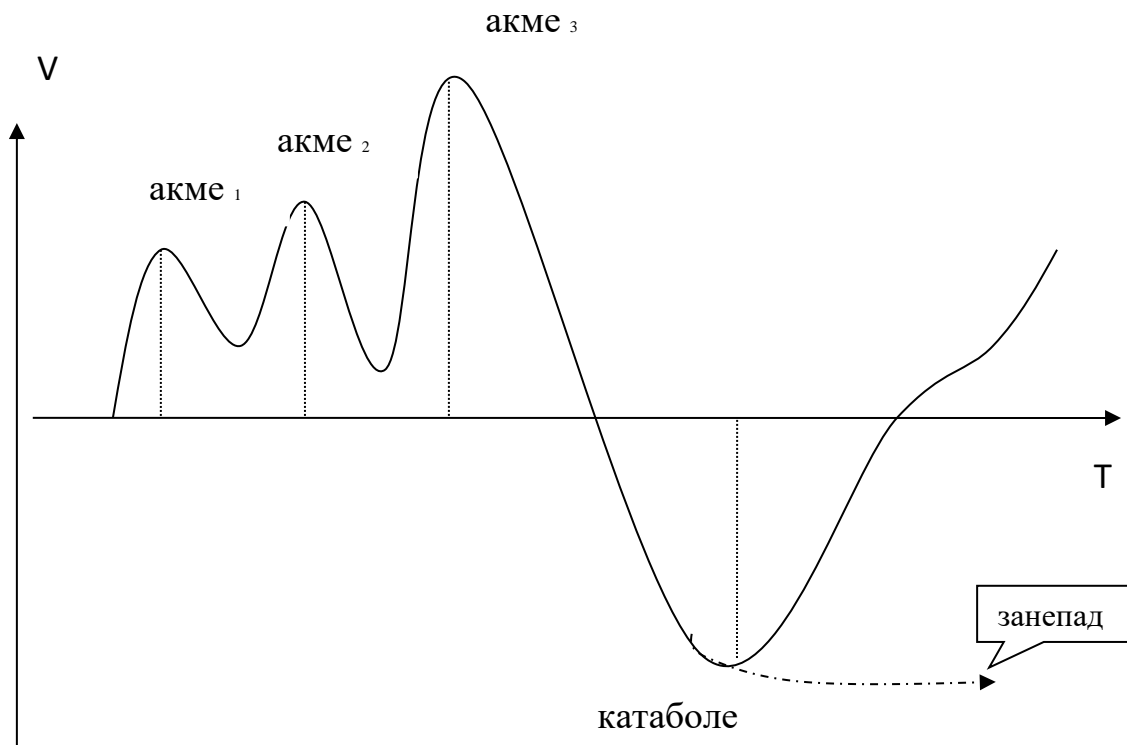

Рис. 1. Акмесинергетична модель професійного саморозвитку/самовдосконалення

Висновок. На основі аналізу та систематизації теоретичних засад прогнозування розвитку професійної компетентності фахівців соціономічного профілю (які за своєю сутністю є акмесинергетичними) зазначаємо, що таке прогнозування базується на низці методологічних підходів і принципів. Серед методологічних підходів найважливішим, на нашу думку, є акмесинергетичний.

Для розвитку професійної компетентності фахівця соціономічного профілю доцільно використовувати адаптивний акмеф'ючеринг, як ефективний інструмент розробки траєкторії та авторської програми особистісно-професійного саморозвитку/самовдосконалення такого фахівця (розвитку його професійної компетентності).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бережний, В. (2021). Теоретична модель професійної компетентності фахівця соціономічного профілю. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Випуск 64. 25-43.
- Гладкова, В. (2019). Відповідальна професійна поведінка фахівця соціономічного профілю: акмеологічні аспекти. *Освітологічний дискурс*, 1-2 (24-25). 336-343.
- Гладкова, В.М. & Пожарський, С.Д. (2019). Фундаментальна акмеологія – наука ХХІ століття. *Монографія*. К. Інтерсервіс. 206.
- Гузій, Н.В. (2017). Методологічні стратегії дослідження професіоналізму освітянських кадрів. *Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології*: збірник матеріалів II-ї Всеукраїнської Інтернет-конференції 28 квітня 2017 р. м. Київ / редкол.: В. В. Сидоренко, М. І. Скрипник, Я. Л. Швень. К.: ЦППО. 2017. 172-175.
- Іскерський, І. (2024). Професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічного профілю: дефінітивний аналіз. *Молодь і ринок* № 2 (222). 125-130.
- Кузан, Г. (2018). Професійна підготовка фахівців соціономічних професій у вимірі сучасних вимог і реалій. *Молодь і ринок*. 10 (165). 68-73.
- Наход, С.А. (2018) Значущість «soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 63. 131-135.
- Пришляк, О.Ю. (2021). Професіограма фахівця соціономічної професії в контексті міжкультурності. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 1 (6). 220-227.

Сорока, О. & Петришин, Л. (2024). Особливості формування й розвитку соціальної зрілості у майбутніх фахівців соціономічного профілю. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка* № 2. 87-98.

Томаржевська, І. В. & Хартман, О.Ю. (2016). Теоретичні засади дослідження проблеми професійно-особистісного розвитку спеціаліста соціономічної сфери. *Науковий вісник Херсонського державного університету Випуск 1. Том 2. Серія: Психологічні науки.* 74-78.

REFERENCE

Berezhnyi, V. (2021). Teoretychna model profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia sotsionomichnoho profilu [Theoretical model of professional competence of a socio-economic specialist] *Visnyk KhNPU imeni H.S. Skovorody. Psykholohiia.* 64, 25-43. [in Ukrainian].

Hladkova, V. (2019). Vidpovidalna profesiina povedinka fakhivtsia sotsionomichnoho profilu: akmeolohichni aspekty [Responsible professional behavior of a socio-economic specialist: acmeological aspects] *Osvitolohichniy dyskurs.* 1-2 (24-25), 336-343. [in Ukrainian].

Hladkova, V.M. & Pozharskyi, S.D. (2019). Fundamentalna akmeolohiia – nauka KhKhI stolittia. [Fundamental Acmeology – the Science of the 21st Century] *Monohrafiia.* K. Interservis. 206. [in Ukrainian].

Huzii, N.V. (2017). Metodolohichni stratehii doslidzhennia profesionalizmu osvitiatskykh kadriv. [Methodological strategies for researching the professionalism of educational personnel] *Profesiinyi rozvytok fakhivtsiv u systemi osvity doroslykh: istoriia, teoriia, tekhnolohii: zbirnyk materialiv II-yi Vseukrainskoi Internet-konferentsii 28 kvitnia 2017 r. m. Kyiv/redkol.: V. V. Sydorenko, M. I. Skrypnyk, Ya. L. Shven. K.: TsIPPO.* 172-175. [in Ukrainian].

Iskerskyi, I. (2024). Profesiina pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv sotsionomichnoho profilu: definityvnyi analiz. [Professional training of future specialists in the socio-economic profile: a definitive analysis] *Molod i rynek.* 2 (222), 125-130. [in Ukrainian].

Kuzan, H. (2018). Profesiina pidhotovka fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii u vymiri suchasnykh vymoh i realii [Professional training of specialists in socio-economic professions in terms of modern requirements and realities]. *Youth & market.* 10 (165). 68–73. [in Ukrainian].

Nakhod, S.A. (2018). Znachushchist “soft skills” dlia profesiinoho stanovlennia maibutnykh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [The significance of “soft skills” for the professional development of future specialists in socio-economic professions]. *Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU. Series “Pedagogical sciences: realities and prospects”.* 63. 131–135. [in Ukrainian].

Pryshliak, O.Yu. (2021). Profesiograma fakhivtsia sotsionomichnoi profesii v konteksti mizhkulturnosti [Professional profile of a specialist in the socio-economic profession in the context of interculturality]. *Social work and social education.* 1 (6). 220–227. [in Ukrainian].

Soroka, O. & Petryshyn, L. (2024). Osoblyvosti formuvannia y rozvytku sotsialnoi zrilosti u maibutnykh fakhivtsiv sotsionomichnoho profilu. [Peculiarities of the formation and development of social maturity in future socio-economic specialists] *Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika.* 2, 87-98. [in Ukrainian].

Tomarzhavska, I. V. & Khartman, O.I. (2016). Teoretychni zasady doslidzhennia problemy profesiino-osobystisnoho rozvytku spetsialista sotsionomichnoi sfery. [Theoretical foundations of research into the problem of professional and personal development of a specialist in the socio-economic sphere] *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu.* 1, 2. 74-78. [in Ukrainian].

V. Hladkova

AKMESYNERGETIC PRINCIPLES OF FORECASTING THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF SOCIO-ECONOMIC SPECIALISTS

Abstract

The article analyzes the akmesinergic principles of forecasting the development of professional competence of socio-economic specialists. Important professional competencies are identified that will contribute to the provision of high-quality qualified assistance by socio-economic specialists to people who really need it. These are: sociability, creativity, responsibility, analytical thinking, empathy, leadership qualities, the ability to solve strategic and tactical problems, perseverance, anticipation. In personal and professional life, the ability to predict the consequences of one's actions, to engage in personal and professional self-forecasting with subsequent self-realization is very important.

*The purpose of the article is to determine and analyze the akmesinergetic principles of forecasting the development of professional competence of socioeconomic specialists. **Research methods:** analysis and synthesis, comparison and generalization, deduction and scientific induction, abstraction and modeling. **Results:** The latest methodological approaches and principles that constitute the theoretical basis of the study are analyzed. Among the methodological approaches, complex, systemic, subjective, activity, cultural, personal, synergistic, acmeological are identified. Attention is focused on the importance of the acme-synergetic approach, which was formed within the framework of fundamental acmeology (in particular, its component - synergistic acmeology). A number of methodological principles are analyzed, namely: system-structural, determinism, development, humanism, subjectivity, life activity, vertex, invariance.*

*The correlation between the professionalism of a socio-economic profile specialist and his professional competence, the stage of development of this competence is considered. The structure of acme-synergetic self-improvement (self-development) is analyzed, which involves four processes: self-determination, self-prediction, self-training and self-realization. The essence of forecasting (acmefutureing) and the evolution of the concept of "adaptive acmefutureing" are analyzed in detail: acmefutureing, habilitation acmefutureing, synergistic professional acmefutureing, adaptive acmefutureing. **Discussion:** The process of professional self-development/self-improvement of a socio-economic profile specialist is influenced by the extra-environment and intra-environment. The process of professional self-development (self-improvement) itself takes place in the meso-environment. In the process of forecasting the development of professional competence of a socio-economic profile specialist, it is advisable to model the trajectory of such development and develop its author's program.*

***Key words:** acme-synergetic approach; acmefutureing; methodological principles; forecasting; professional competence; self-development; self-improvement; socio-economic profile specialist.*